

อนุด ปัจจัย กับกลุ่ม กิ ธาตุ

ว่าโดยกาล

บอกปัจจุบันแท้ แปลว่าอยู่ คจจนฺโต

บอกปัจจุบันใกล้เคียงกาล แปลว่า เมื่อ....คจจนฺโต

ว่าโดยวาก

เป็นได้ ๒ วาก คือ กัตตุวาก และเหตุกัตตุวาก

การนำไปใช้ในประโยค

ประกอบด้วยลิงค์ วชนะ วิภัติ เหมือนนามนามที่เป็นเจ้าของ

เช่น ปุริโส ชานนฺโต

อิตุถิ ชานนฺตี

กุลฺ ชานนฺตํ

ประกอบด้วยปฐมวิภัติ ถ้าอยู่หลังนามนามใช้เป็นกริยาในระหว่าง

เช่น อุปาสิกโก ฐมฺมิ ชานนฺโต.....

อุปาสิกกา ฐมฺมิ ชานนฺตี.....

กุลฺ ฐมฺมิ ชานนฺตํ.....

ประกอบด้วยปฐมวิภัติ ถ้าอยู่หน้านามนามใช้เป็นวิเศษณะ

เช่น ฐมฺมิ ชานนฺโต อุปาสิกโก

ฐมฺมิ ชานนฺตี อุปาสิกกา.....

ฐมฺมิ ชานนฺตํ กุลฺ.....

ประกอบด้วยวิภัติอื่นจากปฐมวิภัติใช้เป็นคุณนาม

เช่น ฐมฺมิ ชานนฺตํ อุปาสกํ ทิสฺวา.....

ฐมฺมิ ชานนฺเตน อุปาสเกน สหฺริ คนฺตฺวา.....

ฐมฺมิ ชานนฺตสฺส อุปาสกสฺส อุทกํ ทตฺวา.....

ฐมฺมิ ชานนฺตสฺส อุปาสกสฺมา อนฺนํ ลภิตฺวา...

ฐมฺมิ ชานนฺตสฺส อุปาสกสฺส ปฺตุโต.....

ฐมฺมิ ชานนฺตสฺส อุปาสกสฺมี สหฺธา.....

ประกอบด้วยฉันทวิภักตติ ใช้เป็นกิริยาประโยคอนุาท

เช่น ปุริสสุส ฐมมံ ชานนตสุส, โกจิ น สททหติ ฯ

ประกอบด้วยสัตตมวิภักตติ ใช้เป็นกิริยาประโยค ลักษณะ

เช่น ปุริสสุมี ฐมมံ ชานนตสุมี, ญาณํ อุปฺปชชติ ฯ

หมวด กิ ธาตุ ลง นา ปัจจัยประจำหมวดธาตุก่อน เช่น กิณฺโงโต

ชินฺนต

ฐนฺนต

จินฺนต

ลุนฺนต

ชานนต

ผุณฺนต

กลุ่มที่ประกอบด้วย อนฺต ปัจจัยนี้ ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ปุริส หรือ ภควนฺตฺ ในอิตถิลิงค์ ลง อี
ปัจจัย แจกตามแบบ นารี, ในนปุงสกลิงค์ แจกตามแบบ กุล

ปุริส ศัพท์ในปุงลิงค์แจกอย่างนี้

	เอกวจนะ	พหูวจนะ
ป.	ปุริโส	ปุริสา
ท.	ปุริสํ	ปุริเส
ต.	ปุริเสน	ปุริเสหิ ปุริเสภิ
จ.	ปุริสสุส ปุริสสาย ปุริสตุถํ	ปุริसानํ
ปญ.	ปุริสสุมา ปุริสมุหา ปุริสา	ปุริเสหิ ปุริเสภิ
ฉ.	ปุริสสุส	ปุริसानํ
ส.	ปุริสสุมี ปุริสมุหิ ปุริเส	ปุริเสสุ
อา.	ปุริส	ปุริสา

จินต ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ปุริส

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	จินนุโต	จินนุตา
ท.	จินนุต์	จินนุเต
ต.	จินนุเตน	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
จ.	จินนุตสฺส	จินนุตานํ
ปญ.	จินนุตสฺมา จินนุตมฺหา จินนุตา	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
ฉ.	จินนุตสฺส	จินนุตานํ
ส.	จินนุตสฺมี จินนุตมฺหิ คจฺฉนุเต	จินนุเตสฺสุ
อา.	จินนุต	จินนุตา

จินต ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ภควนตุ

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	จिनฺ	จินนุตา จินนุโต
ท.	จินนุต์	คจฺฉนุเต
ต.	จินตา	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
จ.	จिनฺโต	จินฺตํ จินนุตานํ
ปญ.	จินตา	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
ฉ.	จिनฺโต	จินฺตํ จินนุตานํ
ส.	จินฺติ จินนุเต	จินนุเตสฺสุ
อา.	จิน จินา	คจฺฉนุตา คจฺฉนุโต

จินต ในนปุงสกลิงค์ แจกตามแบบ กุล

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	จินนุต์	จินนุตานิ
ท.	จินนุต์	จินนุตานิ
ต.	จินนุเตน	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
จ.	จินนุตสฺส	จินนุตานํ
ปญ.	จินนุตสฺมา จินนุตมฺหา จินนุตา	จินนุเตหิ จินนุเตภิ
ฉ.	จินนุตสฺส	จินนุตานํ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

ส.	จินนุตสุมิ จินนุตมุหิ จินนุตเต	จินนุตเตสุ
อา.	จินนุต	จินนุตานิ

จินนุต ในอิตติลึงค์ ลง อี ปัจจัย เป็น จินนุตี แจกตามแบบ นารี

	เอกวจนะ	พหูวจนะ
ป.	จินนุตี	จินนุตโย จินนุตี
ท.	จินนุตี จินนุตียัม	จินนุตโย จินนุตี
ต.	จินนุตिया	จินนุตีหิ จินนุตีภิ
จ.	จินนุตिया	จินนุตินัม
ปญ.	จินนุตिया	จินนุตีหิ จินนุตีภิ
ฉ.	จินนุตिया	จินนุตินัม
ส.	จินนุตिया จินนุตียัม	จินนุตีสู
อา.	จินนุต	จินนุตโย จินนุตี

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. รุหนุต ในแต่ละลึงค์แจกตามแบบอะไร?
๒. รุหนุต ประกอบด้วยอะไรบ้าง?
๓. รุหนุต บอกมาจากอะไร?
๔. จงแปลเป็นภาษามคธ
อ. อุบาสก ท. กำจัดอยู่ ซึ่งกิเลส ท. ย่อมบรรลु ซึ่งธรรม ฯ
๕. จงแปลเป็นภาษาไทย
เถรี อตตโน กิเลส รุหนุตี อรหตุตฺ ปาปุณฺหาติ ฯ